

ÇOCUKLARDA KAYIP VE KENDİNE ZARAR VERME OLGUSU

Çocuklar, çeşitli ortamlarda ana-baba desteğini, sevgisini yoğun bir biçimde aramaktadır. Kendilerini yalnız ve yardımsız hissettiği, korkutulduğu, eleştirildiği ya da sınırlandırıldığında uygun bir tepki vermesi beklenip, bu tepkilerin yanı sıra karamsar duygular da gözlemlendiğinde, depresyondan söz edilebilir.

Çocuk, yaşının gereği fanteziler ve gündüz rüyalarıyla yaşar, en çok sevdiği kişilerin bile ölmüş olduklarını düşleyebilir.

Çocuk, haksızlıklar, baskı, aşırı ceza sonucu oluşan değersizlik duygusu sonucu kaçma davranışını deneyebileceği gibi, yaşamına son vermeyi de düşünebilir. Daha çok histerik çocuklar kendilerini yaralayarak çevresindekilere mesaj iletir ve dikkatleri üzerine çeker.

Bu davranış yetişkinleri çocuğu anlamaya, ona uygun ortamlar hazırlamaya yaşamdan daha çok zevk alır duruma getirmeğe itebilecektir.

Çocuk, yakınlarının kısa süreli uzaklaşmaları ile ana veya baba yoksunluğunu yaşarken, bu sürenin artması ile bir takım uyumsuz davranışlar da geliştirebilecektir.

Yakınından giden insanlarla, ölmüş olanları tam ayıramayacaktır. Kendisindeki incinmelerde de ölüme ilişkin korkular geliştirecektir. Örneğin, uzun süre hasta yatan ana-babanın öleceği korkusu gibi.

Çocuk, yetişkinlerle olan deneyimlerinden sonra

- 1- Ölümü bir savunma olarak kullanmayı,
- 2- Başkalarıyla mücadelede kurtarma aracı olarak kullanabilmeyi,
- 3- Ölümün başkalarını uyarmak için nasıl kullanılacağını,
- 4- Ölümün anlamını öğrenmektedir

Çocuklarda kendilerine zarar verme girişimi nedenlerinin başlıcaları ise;

- 1- Kaybedilen, çok sevilen objeye kavuşmak için (Ana-baba ölümü),
- 2- Ölüm ne demektir anlama isteği,
- 3- Başkalarını yönetme, onları cezalandırma (ölürsem pişman olacaksınız),
- 4- Sıkıntı belirtisi olarak kendine zarar verme (problem yardım isteği),
- 5- Öfkenin, suçluluk, depresyon şeklinde içe alınması.

On yaşın altındaki çocuklarda ölüm kavramı karmaşık ve tamamlanmamıştır, daha az kendine zarar verme girişimi vardır ve ölümlerle sonuçlanmaz. Gelişim sürecinde ölüm kavramının genel olarak 7-8 yaşlarında olduğu kabul edilmektedir 5-6 yaşlarındaki çocuklar, ölenlerin bir gün tekrar geleceğini düşünürler.

Risk etkeni taşıyan çocuklar şunlardır,

- 1- Ailesinde geçmişte kendine zarar verme eğilimi ve kendine zarar verme hikayesi olanlar,
- 2- Zorba davranışta bulunanlar,
- 3- Ölümle ilgili düşünceler taşıyan ve bu fikirle devamlı uğraşanlar,
- 4- Depresif belirti gösterenlerdir.

Büyüklerden farklı olarak çocuklarda maskeli bir depresyondan söz edilebilir. Çocuk kederli suskun olma yerine saldırgan, kızgın davranışlar sergileyebilir, kendine zarar verme yöntemleri de yüksekte atlama, hızlı giden arabanın önüne fırlama, kendini asma biçimindedir.

Çözüm Önerileri

- 1- Çocuğun yakınlarıncı ana, baba kaybının yarattığı kaygı ve depresyonu azaltıcı destek verilmesi önemlidir.
- 2- Ders dışında sınıf ve grup öğretmenlerine, öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkilerini geliştirici ve sosyal etkinlikleri artırıcı görevler verilmesinde yarar vardır.
- 3- Çocuğun ölümü algılamasının ne anlama geldiğinin anlatılmasının çocuğun ölüm şokunu atlattırmasında ona yardımcı olabileceği bilinmelidir.
- 4- Sevgi dolu bir ortam ve paylaşım, ona değerli olduğunu hissettirme sorunlarını çözme fırsatı verecek ve kendine zarar verme oranı da düşülebilecektir.
- 5- Ana-babanın çocuğunun sorunlarını büyümeden ve önemseyerek ele alması oldukça önemlidir.
- 6- Kendine zarar vermede en önemli nedenlerden birisinin kavga olduğunun, iletişim kuramamanın olduğu unutulmamalıdır.
- 7- Bütün kendine zarar verme tehditleri ve tipik depresyon görünümleri ciddiye alınmalıdır.
- 8- Aile içinde ve çevresinde duygusal bozukluk ve kendine zarar verme davranışı varsa ve ateşli silâhlar bulunuyorsa bu kolaylığın kendine zarar vermede yerinin önemli olduğu unutulmamalıdır.